

Szauter Rezső

(Karancs, 1904. 02. 15. - Székesfehérvár, 2000. 02. 23.)

Összeállította: Szauter Ferenc

Elektromérnök, tanulmányait a múlt század elején Németországban végezte. A diploma átvétele után, Trianon jóvoltából, a jugoszláv hadseregbe vonultatták be, majd különböző szerb villamos üzemekben üzemvezetői állást vállalt. 1941-ben Székesfehérvár szab. kir. város Közműveinél helyezkedett el, mint üzemvezető-helyettes. A háború alatt végig a munkahelyén volt, szolgálta a várost. 1949. január 18-án államosítás következtében létrejött az ÁVESZ Székesfehérvári Üzletigazgatóság, majd az ÉDÁSZ, ahol 1951-től 1965-ig, a nyugdíjba meneteléig főmérnöki beosztásban dolgozott. Részt vett a megye villamosításában, többek között Sztálinváros (Dunaújváros) energia-ellátásának kiépítésében. Tevékeny szerepet vállalt a Magyar Elektrotechnikai Egyesület helyi szervezetének munkájában, annak alapítója és első elnöke volt.

1904. február 15-én született a Baranya megyei Karancs községben, iparos családban. Ősei, több generációra visszavezetve, asztalosok voltak. Az 1800-as évek végén a műhelyben lévő faipari gépeket, melyek kisebb átalakítással még ma is láthatók, már gőzgéppel hajtották meg.

Az elemi iskolát szülőfalujában végezte. Kiváló tanulmányi eredménye alapján az iskola kántor-tanítójának biztatására a szülei fiuk továbbtaníttatása mellett döntöttek. Így került 10 évesen a pécsi Pius gimnáziumba. A gimnázium elvégzése

telegdi Dr Róth Sándor ügyvéd, közjegyzői megbízott Dárdán. Hiteles fordítás a 20 D. bélyeggel ellátott szerb nyelvű eredetiről. "Jelica" A.D. Csacsak. Szauter Rezső urnak Csacsak. 1941 év május 28.napján. Szauter Rezső ur kérelme folytán kiadjuk a következő Bizonyítványt: Hogy Szauter ur vállalatunkban mint a csacsaki központ technikai osztályának főnöke és üzemvezetője 1932 év január 1-től 1941 évi április 1-ig volt alkalmazásban és egyben kragujeváci és jagodinaí központjaink üzemének felügyeletét is ellátta. Az ő felügyelete alatt lett Csacsakon beszerelve egy 650 LB. Wolf féle lokomobil egy 500 KVA-S 6000 V. elektrogenerátorral ugyszintén egy 6000/35.000 V. áramelosztó berendezés. Tervezett és kiépített magas és alacsony feszültségű elektromos hálózatokat és transzformátor állomásokat 500 KVA.-ig. Motor és világítási installációkat végzett. Ideiglenesen felügyelete alatt állott a kragujeváci szabadtéri 60.000/35.000 V./6000 KVA. állomás. Szauter ur szolgálati ideje alatt rendkívül lelkiismeretes szorgalmas és képzett munkásnak bizonyult. A reábizott ügyeket kedvvel és hozzáértéssel látta el. Szauter ur mint kiváló lelkiismeretes és képzett alkalmazott a legjobb ajánlásra is részszolgál. Vállalatunktól szabad elhatározása folytán válik meg. "Jelica" a.d. igazgatóság olvashatatlan aláírás s.k. olvashatatlan aláírás. Bélyegző-----

után Németországba ment, ahol elektromérnöki diplomát szerzett.

Az iskolai tanulmányai befejezése után hazament szülőfalujába, mely ekkor már Jugoszláviához tartozott. Szabadkán helyezkedett el a villamos műnél, mint üzemvezető, majd besorozták a jugoszláv hadseregbe (ekkor még nem tudott szerbül, 3 hónap alatt tanult meg kommunikációs szinten), ahonnan, mint tartalékos főhadnagy szerelt le.

1929-ben a Szerbiában lévő bitolji villanytelepen, mint üzemvezető vállalt munkát. Vezetése alatt a telepkapacitás 530 LE-re emelkedett. Sikereinek köszönhetően 1932-ben elhívták a bitoljinál lényegesen nagyobb, korszerűbb villanytelep üzemvezetői feladatainak ellátására Csacsakra.

Itt nagy kihívásnak kellett megfelelnie. A város iparának gyors fejlődése megkövetelte a villanytelep kapacitásának növelését. Az üzembe való belépése után, még 1932-ben, saját tervei alapján kiépíttette a kragujeváci állami Fegyver és Lőszergyár csacsaki műhelyeinek transzformátor-állomását. 1932-ben átvette Jagodina város villanytelepének vezetését is.

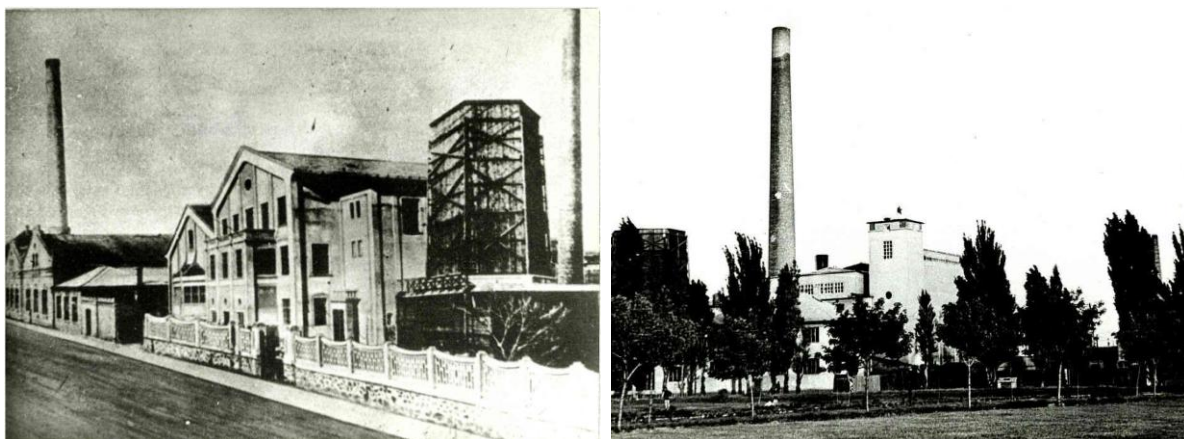
A szerb dolgozókkal jó kapcsolatot alakított ki, akik tisztelték, elismerték kiváló vezetői, emberi tulajdonságait. Erről a fennmaradt igazolás tanúskodik.

1941-ben, a délvidék visszacsatolásakor Karancs ismét magyar község lett. Ekkor úgy döntött, hogy elhagyja Szerbiát, Csacsakot, és hazamegy szülőfalujába. Ezt a döntését a kényszer is motiválta, ugyanis magyarként Jugoszláviában tartózkodni akkor nem volt veszélytelen.

Szauter Rezső még ebben az évben látogatást tett Székesfehérváron nagybátyjánál, ahol arról értesült, hogy a városi Közművekhez elektromérnököt keresnek, üzemvezető-helyettesi beosztásba. Pályázatát benyújtotta, 1941. június 6-tól a cégnél nyert alkalmazást.

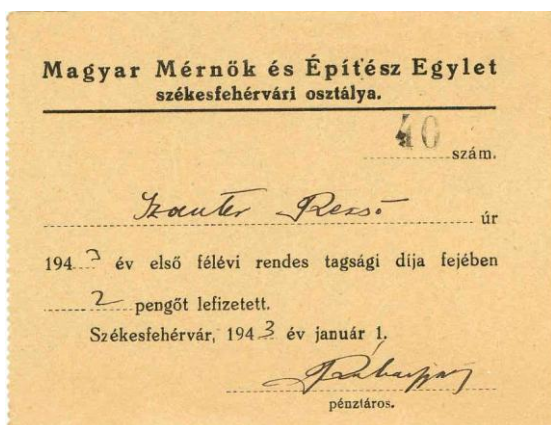
1942-ben megnősült, házasságukból 2 gyermeke született. Példás családapává vált, családját nagyon szerette.

Székesfehérvár szab. kir. város Közműveihez az alábbi üzemek tartoztak: Víz-és csatornamű, Villamosmű, Kő-és homokbánya, Jéggyár, Hirdetési vállalat, Köztisztasági és háziszemét fuvarozási vállalat, Szabadfürdő és versenyiroda.

Villamosmű 1940-es években

A fenti cégeket 5 főből álló ún. tisztikar vezette, melynek szintén tagja volt.

1943-ban felvételt nyert a Magyar Mérnök és Építész Egylet székesfehérvári osztályába

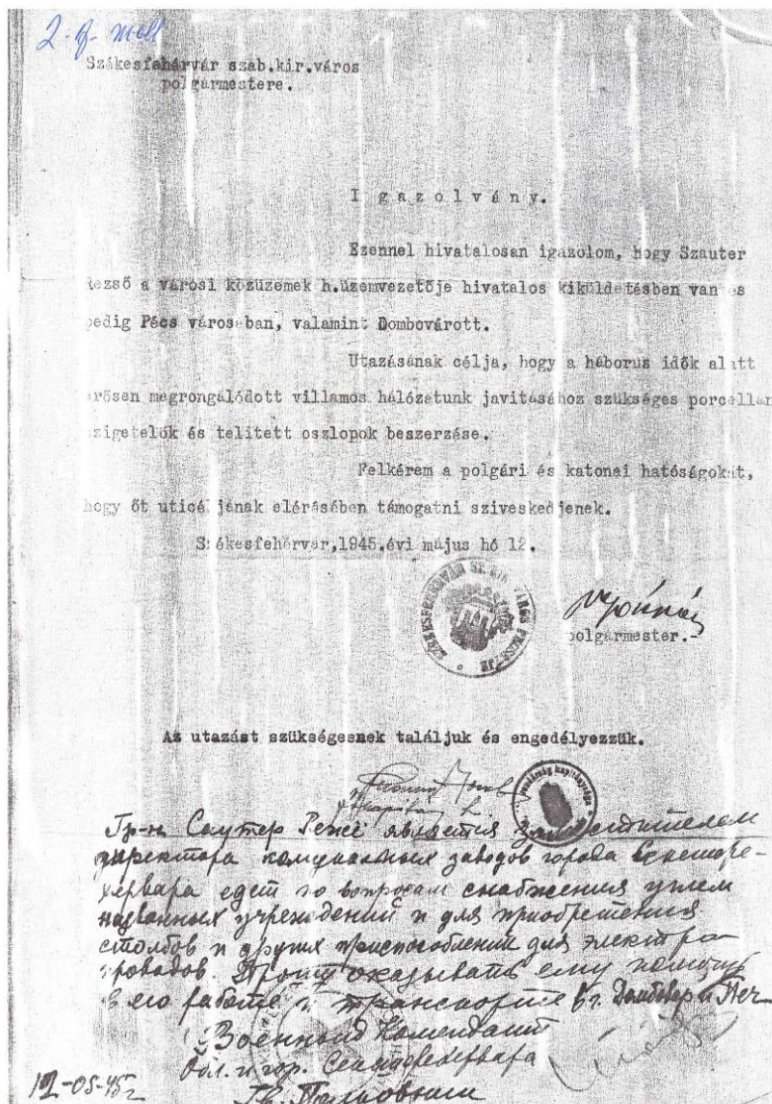
Több fehérvári és Fehérvár környéki falu villamos bekötését tervezte meg, illetve kiépítését vezette. E munkák közül ipartörténeti szempontból is kiemelkedik az 1942 évben, a Magyar Bauxitbánya R.T. székesfehérvári hengerműve részére tervei és vezetése alatt kiépített 5 KV-os nagyfeszültségű kábelhálózat, valamint egy 30 KVA teljesítményű oszloptrafó.

Ugyancsak érdekes megemlíteni a Tőke-féle téglagyár, valamint az 1943-ban városunkba települt Danubia Fegyver és Lőszergyár energiahálózatának terveit, ill. kivitelezését.

1944 őszén a világháborús események, a mind gyakrabban előforduló, zavaró harcászati berepülések miatt, a dolgozók bevonásával, intézkedéseket tettek a gépi és egyéb berendezések fizikai védelmére.

1944. december 22-én német tisztjek jelentek meg az üzemben, követelve annak azonnali leállítását és kiürítését. Ezt vezető társaival együtt megtagadta, ezzel saját biztonságukat is veszélyeztetve.

1944. december 23-án reggel 6 órakor megjelentek a szovjet csapatok, az üzemben a városparancsnokkal az élen. A szláv nyelveken igen jól beszélő Szauter Rezső könnyen megértette magát, a parancsnoknál, elérte, hogy a dolgozók, ill. a vezetők olyan igazolást kapjanak, mely szerint a városban szabadon mozoghatnak, közmunkára nem lehet őket igénybe venni, sőt azt is, hogy az üzemet fegyveres katonák védjék. Ez abban az időben óriási dolog volt.

A város 105 napig tartó ostroma alatt munkatár- saival mindent elköve- tett, hogy a harci cse- lekmények közötti szüne- tekben a megrongálódott hálózatot helyre állítsák, a kórház, a kiemelt léte- sítmények, a lakosság

energiáját az újjáépítésre fordította. Már 1945 május hónapban a helyreállításhoz szükséges eszközöket, magyar-szovjet igazolással, Pécsre utazott.

Polgármester – szovjet városparancsnok igazolása

A háború után az újjáépítés, a falu- villamosítás felgyorsított ütemének megvalósításában is kivette részét. Sztálinváros villamosenergia- ellátásának megvalósításában jelen- tős szerepe volt, melyet 1952-ban állami kitüntetéssel jutalmaztak.

A Dunai Vasmű építésének területé- re csak a Nehézipari Beruházási Vá- lalat engedélyével lehetett belépni.

A Közműveket 1948-ban államosít- ották a villanygyár az országos há- lózatnak lett a tagja. Először az ÁVESZ, majd ezt követően 1951-től ÉDÁSZ keretein belül dolgozott. Vil- lamos- energiaellátás szempontjá- ból már Fejér megye újonnan meg- alakult Üzletigazgatóságához tarto- zott. A kisebb áramtermelő beren-

Államosították a villanytelepet

A Közművek vezetőit is átvette az új állami vállalat

Tegnap érkezett Székesfehérvárra az a bizottság, amely az államosítási törvény alapján a székesfehérvári villanytelepet jegyzőkönyvileg átvette, így a mai napon már a villanygyár államosítva van. A belügyminiszteriumot dr. Mailáth Izre, míg az AVIRT-ot Trebits Pálné és Maróti György képviselte az átvételnél. A város részéről Bak Béla polgármester, Ivánka István, Ruzs György, dr. Loródy Pál, dr. Jéhn Ferenc és Szepes Béla vett részt a tárgyalásokon. A Közművek részéről pedig Berki Zoltán igazgató, Kiss Lipót főmérnök volt jelen.

A bizottság átvette a villanygyárhoz tartozó ingatlanokat, a gépi és irodai berendezést, a távvezetékét, a városi hálózatot, valamint a személyzet jelentős ré- szét.

Igy állami státusba került Berki Zoltán igazgató, Kiss Lipót főmérnök, Szauder Rezső mérnök, az államosított üzem főkönyve- lője Varga Miklós lett. A nyugdí- jasokat ezután megosztva fizetik a Közművekkel.

Az államosított üzem központi könyvelésé- ge három hónapig még a városháza második eme- letén lévő helyiségekben maradt.

A városi Közműveknél így jelen- leg megüresedett az igazgató állás, ezenkívül nincs a Közmű- veknek mérnöke. A Közművek főkönyvelője továbbra is Péntek István marad. Városi üzem tovább- is a Közművek tulajdonában a víz és csatornamű, személtufuvarozó üzem, az Eppinger téglagyár, a strandfürdő, az Árpád fürdők és szálló, valamint a jégygár.

árammal történő ellátása biztosított legyen.

A háború befejeztével

dezéseket, melyek egy-egy falu energiaellátására épültek, államosították, majd leállították.

A Rákosi időkben, mint az energiaellátásért felelős vezető igen sok éjszakát töltött a munkahelyén. Abban az időben pl. a bányák csak egy oldali elektromos betáplálással rendelkeztek. A téli hideg, a zúzmara gyakran szakította el a távvezetékeket, melyek következménye a bányákban a szivattyúk leállításához, a tárnák vízzel történő elöntéshez vezetett. Ilyen esetekben a szabotázs kérdése azonnal felmerült, a politikai rendőrség intézkedését vonva maga után.

1956-ban a forradalom alatt is a megyében az áramszolgáltatást Szauter Rezső műszaki vezetése alatt biztosították. November 4-én hajnalban a szovjet csapatok megtámadták az üzemet, és a bent tartózkodó műszaki készenlétes munkatársat elvitték.

Szeretettel, a felelősségét a munkatársaiért, bátorságát bizonyítja, hogy vállalva az igen nagy kockázatot, megkereste a szovjet parancsnokságot, és kihozta a gyűjtőből kollégáját. A székesfehérvári erőmű irányítása 1956 október 1-jétől a helyi ÉDÁSZ Üzletigazgatóságához került, Szauter Rezső főmérnök alárendeltségébe tartozó erőművezető (üzemvezető) operatív irányításával.

Működési idejére esik (1960) a Szabadbattyánban épített állomás, melynek 35kV-os vezetékai körülölelték Székesfehérvárt, ezzel óriási biztonságot teremtettek energiaellátás szempontjából Fehérvár egyre gyarapodó új vállalatainak, a városnak.

Munkatársai elmondása szerint rendkívül precíz és szigorú volt. Önmagától és másoktól is sokat követelt. De nagyon kedves és barátságos is tudott lenni. A fiatalokat szinte atyailag szerette és tanította. Az élet kemény munkára nevelte. Magatartása a Közművekhez, az ÁVESZ-hez, az ÉDÁSZ-hoz, a villamos szakemberek nagy családjához példaértékű volt. Nem tűrte a lazaságot, még külsőségekben sem (pl. az öltözködés).

1965-ben saját kérésére nyugdíjba ment. Úgy döntött, hogy a hátralévő éveit szeretett feleségével, családjával tölti, hisz amíg aktív volt kevés időt tudott velük lenni. Munkatársai ragaszkodását bizonyítja, hogy minden 5. évben a vállalatnál megünnepelték a születésnapját, és mindezt tették 30 éven keresztül. De nemcsak kollegái ragaszkodtak hozzá, hanem ő is a szeretett, volt munkahelyéhez. Mint nyugdíjas több cikket írt, előadást tartott, főként olyan tárgyúakat, melyek az elmúlt időszakról szóltak. Ő is azt vallotta: a múlt ismerete nélkül nehéz, vagy talán nem is lehet a jövőt építeni. Munkája során több állami és szakmai kitüntetésben részesült. 2000. február 23-án 96 éves korában hunyt el Székesfehérváron.

Szauter Rezső milyen ember volt? Álljon itt megemlékezésül az Áram, Az ÉDÁSZ Rt. lapjában megjelent nekrológból pár sor:

„Hatvanegy éves korában, 1965-ben vonult nyugdíjba, de kapcsolata élete végéig megmaradt szeretett munkahelyével, volt munkatársaival és a MEE helyi szervezetével. Őt magát is rendkívüli szeretet vette körül mindvégig, ami nemcsak kiváló szakmai felkészültségének szólt, hanem kedves, udvarias, művelt egyéniségének (több nyelven beszélt), figyelmességének, úriemberi magatartásának. Jellemző a személyiségét mindvégig kísérő tisztelet. Halálával az ÉDÁSZ, a villamos társadalom, nagy generációjának egyik utolsó tagja távozott körünkől. Emlékét tisztelettel, kegyelettel megőrizzük”

Forrás:

Áram Édász lapja és MEE: 100 éves az áramszolgáltatás Székesfehérváron